

DEŠTRUKCIA PARODONTU PRI NEMIKROBIÁLNO M POŠKODENÍ

Oksana Roshko

Doc. MUDr. Eva Kovaľová, PhD.

MUDr. Silvia Timková, PhD, MHA

oksana.roshko221@gmail.com

kovalova@nexta.sk

Nezápalové deštruktívne ochorenie parodontu a nadmerná okluzálna sila

KINA, 2016

- **Nezápalové deštruktívne ochorenie parodontu (NIDPD)** je deštruktívne ochorenie, ktoré sa vyznačuje **stratou úponu a alveolárnej kosti** bez príznakov zápalu a **bez prítomnosti paro-patogénnych baktérií a paro-vačkov**.

ZHAO, 2024

- **Nadmerná okluzálna sila** je sila, ktorá **prevyšuje reparačnú kapacitu tkanív parodontu**, následkom čoho je ich **nadmerné opotrebovanie až strata**.

Reakcia tkanív parodontu na okluzálnu traumu

XU, 2022

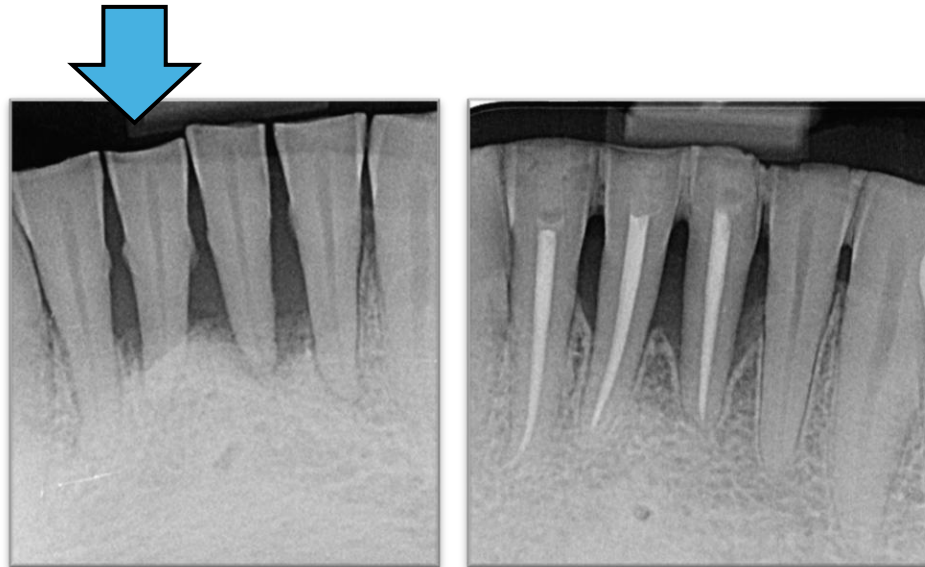
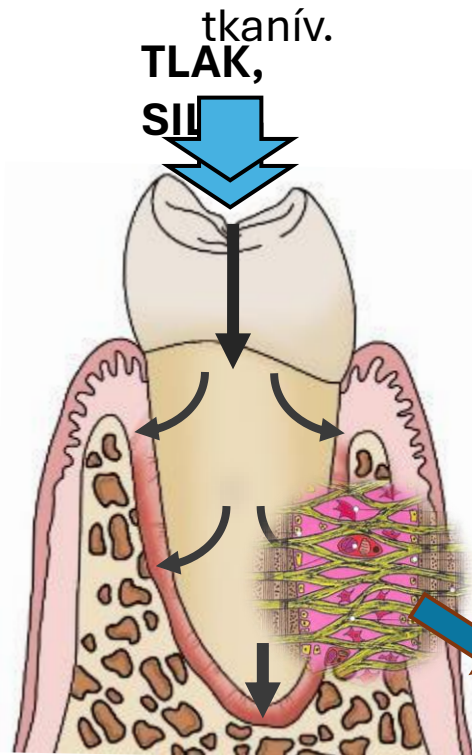
➤ Okluzálna trauma je jedným z lokálnych faktorov ovplyvňujúcich stav tkanív parodontu.

ZHU, 2022

➤ Okluzálne sily nespôsobujú par-itídu, no môžu zvýšiť stratu tkanív pri prítomnosti paropatogénov.

TIMKOVÁ, 2019

➤ Preto je okluzálna terapia indikovaná ako súčasť para-terapie.

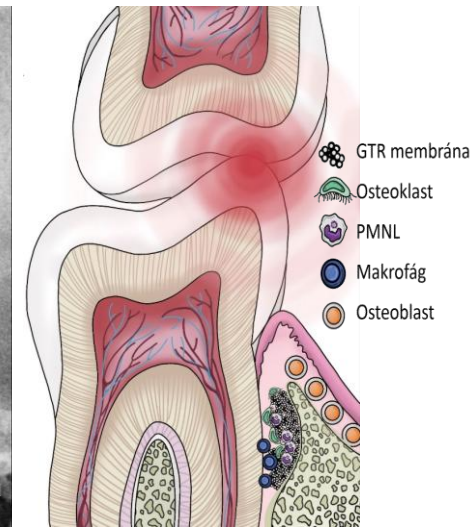
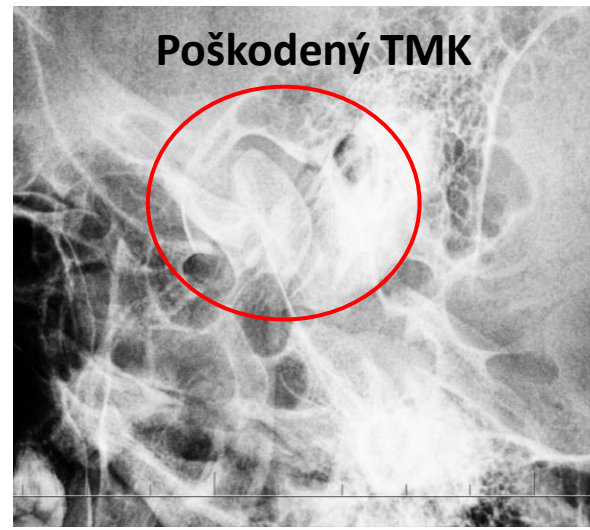
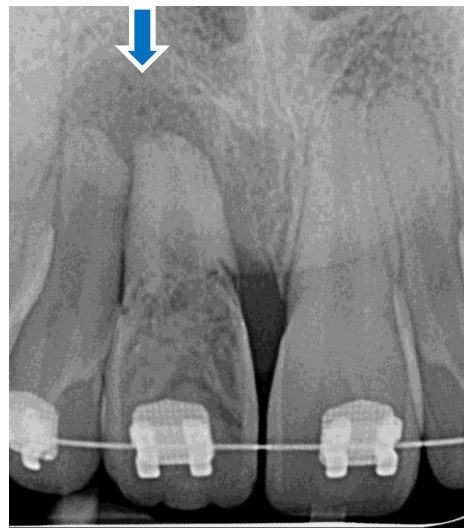
KMEŇOVÉ BUNKY PARO-VÄZIVA MÔŽU AKTIVOVAŤ REGENERÁCIU CELÉHO ZÁVESNÉHO APARÁTU: FIBROBLASTY, CEMENTOBLASTY, OSTEOBLASTY.

Následky okluzálnej traumy na orálnych tkanivách

WANG, 2018 ➤ Trauma z oklúzie, neprimeraný tlak je závažným problémom v zubnom lekárstve.

FAN, 2018

- Trauma z oklúzie ovplyvňuje aj chirurgické zákroky, následok – zlyhanie formou nehojacej sa rany,
- Replantácia avulzného zuba, chirurgia parodontu, implantačná liečba.
- Harmónia kontaktov oklúzie je nevyhnutná na dosiahnutie predvídateľnej regenerácie kosti.

Mechanizmy síl ovplyvňujúce homeostázu tkanív

AMID, 2020

YAMAGUSCHI, 2021

Vysoký tlak na zub = stlačenie ciev v paroväzive na strane kompresie

Stlačenie nastane o 3 – 5 sek.

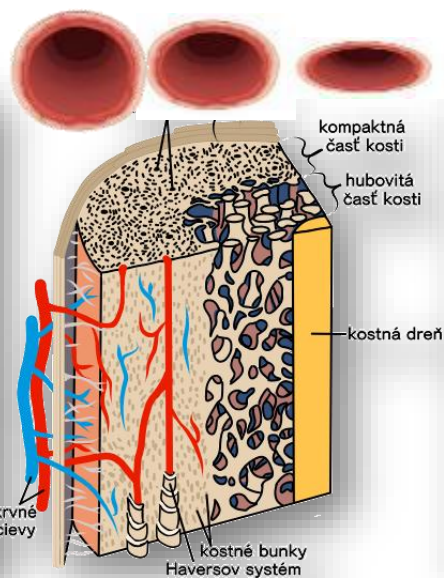
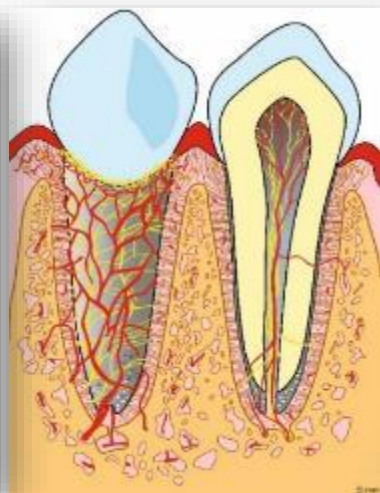
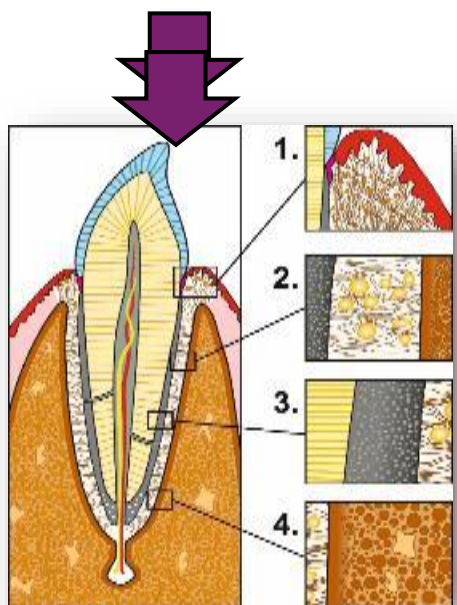
Po niekoľkých minútach sa preruší krvný obeh

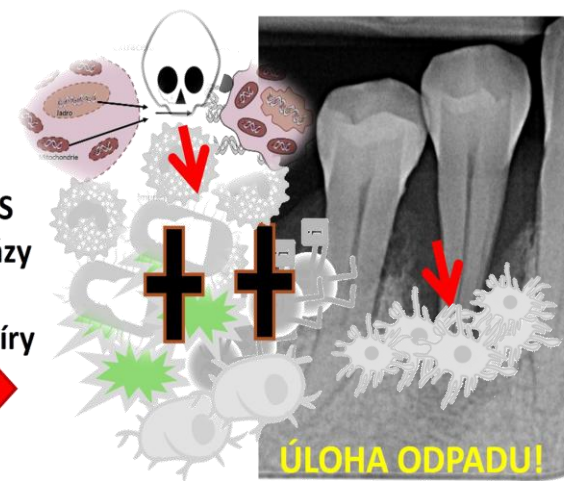
TO VEDIE K STERILNEJ NEKRÓZE

Zmeny sa prejavujú ako oblasti HYALINIZÁCIE

ODPAD:
toxíny – LPS
enzýmy = ázy
kyseliny
zlúčeniny síry
ROS
DNA

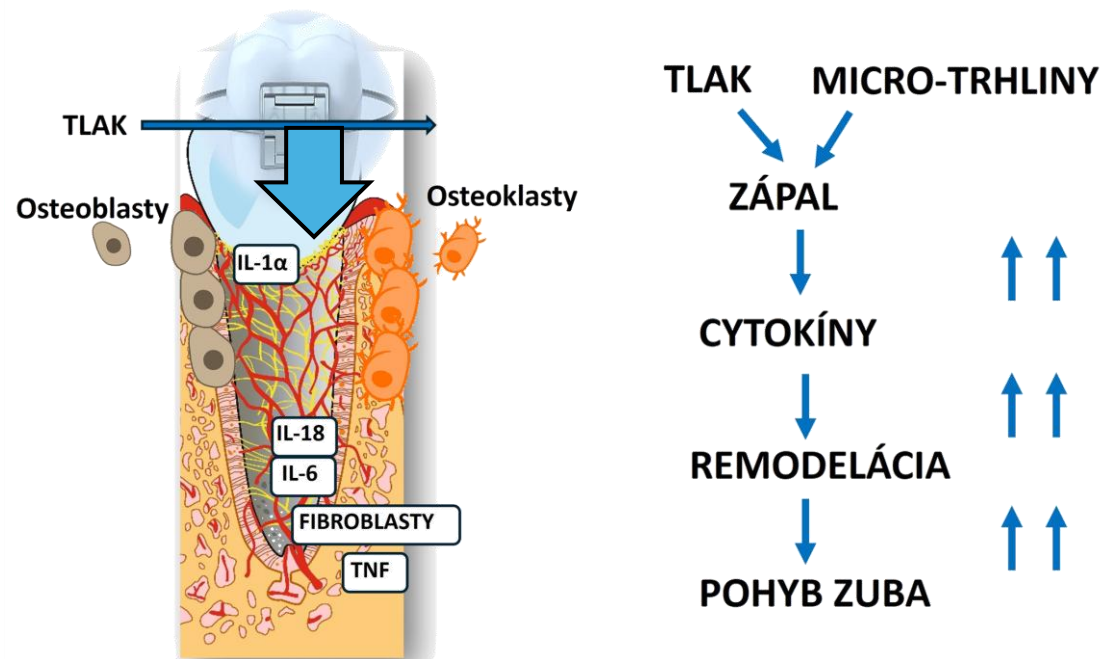

STRES V BUNKÁCH = ASEPTICKÝ ZÁPÁL = HYALINIZÁCIA v 1. fáze okluzálnej traumy

Crosstalk – prenos signálov pomocou molekúl

OKAMOTO, 2024 ➤ Medzibunková komunikácia prebieha prostredníctvom chemických látok – **signálne molekuly** (hormóny, cytokíny, neurotransmitery, peptidy a iné) cez **signálne dráhy**.

SUMBAYAK, 2023 ➤ Prenos signálu ovplyvňujú mnohé faktory, napr. vek, teplota, pH, tlak....

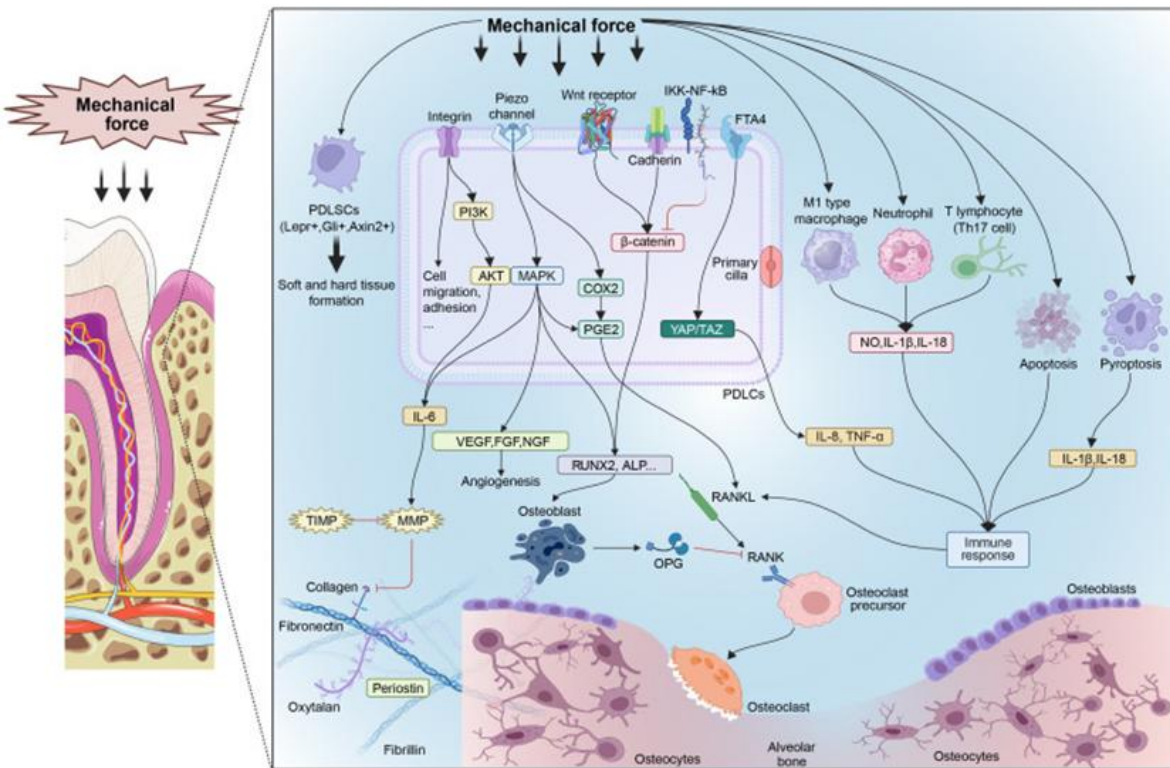

Crosstalk – prenos signálu pomocou molekúl

WANG, 2024 ➤ Tlak aktivuje mechanosenzitivne signálne dráhy, aby sa zvýšil metabolizmus tkaniva.

ROJASAWASTHIEN, 2025

- Kmeňové bunky paro-váziva pri traume menia reakciu– oslabuje sa ich regeneracia.
- Patologické sily podporujú diferenciáciu imunocytov a bunkovú smrť, čo vedie k zápalovej reakcii.

PDLSC, kmeňové bunky paro-váziva; PDLC paro-vázivové bunky; MMP matricová metaloproteináza; TIMP tkanivové inhibítory metaloproteináz; PI3K fosfatidylinozitol-3-kináza; AKT proteínkináza B; IL interleukín

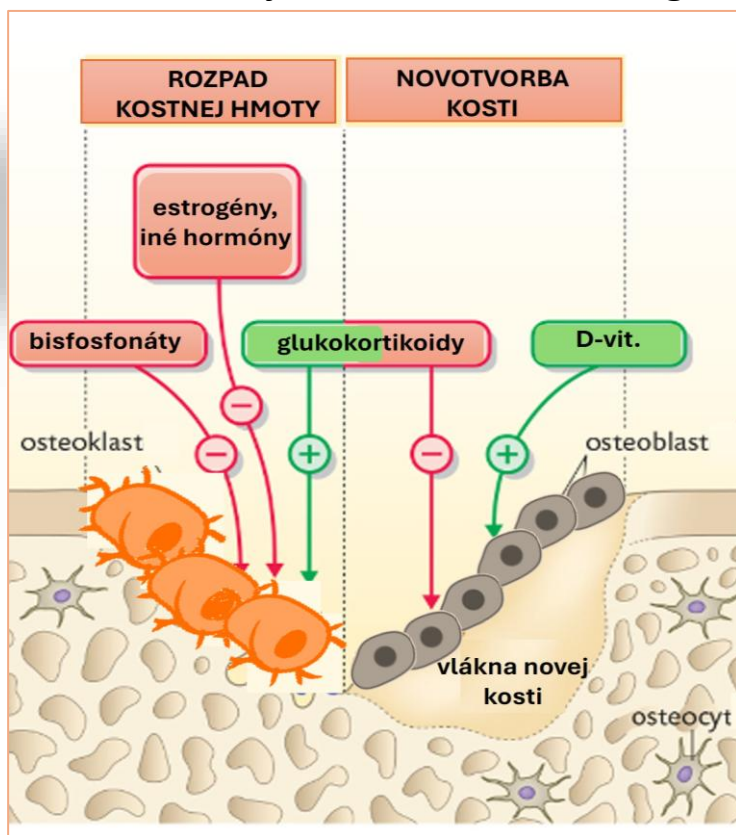
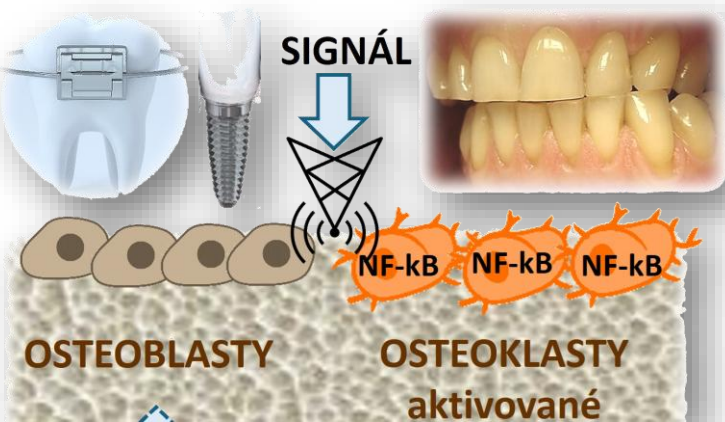
MAPK mitogénom aktivovaná proteínkináza;; VEGF vaskulárny endotelový rastový faktor; YAP proteín; FGF fibroblastový rastový faktor; NGF nervový rastový faktor; COX2 cyklooxygenáza-2; PGE2 prostaglandín E2; Runx2 transkripčný faktor 2 súvisiaci s runtom; ALP alkalická fosfatáza; RANKL receptorový aktivátor NF-κB ligandu; RANK receptorový aktivátor NF-κB; OPG osteoprotegerín; IKK inhibítor IκB kinázy; TNF tumor necrosis factor.

Vzťah medzi genetikou a reakciou alveolárnej

KOVAĽOVÁ, ~~kosti~~ REAKCIA alveolárnej kosti je daná GENETICKY.

➤ GENETICKY JE URČENÝ PRAH CITLIVOSTI, RIADI AKTIVITU OSTEOLASTOV A OSTEOKLASTOV.

KUC, 2026 ➤ Remodeláciu kosti ovplyvňujú hormóny, cytokíny IL-1 β , IL-6, IL-10, TNF- α , TGF- β tkanivový rastový faktor, M-CSF faktor stimulujúci kolónie makrofágov, prostaglandíny, vytvorený oxid dusnatý (NO).

Gén	Normálna funkcia proteínu	Parciálne riziko	
<i>IL1A</i>	Zvýšený zápal	RR/--	2/0 b.
<i>IL1B</i>	Zvýšený zápal	RR/--	2/0 b.
<i>IL1RN</i>	Inhibícia zápalu	P/--	-1/0 b.
<i>TNF</i>	Odbúvanie kosti	R/--	2/0 b.
<i>NIN</i>	Správna štruktúra, funkcia T-Ly	R/--	1/0 b.
<i>IL19</i>	Inhibícia zápalu	P/--	-1/0 b.
<i>GLT6D1</i>	Inhibícia zápalu	R/--	1/0 b.
<i>IL6</i>	Zvýšený zápal	R/--	1/0 b.
<i>HLA-DRB1*04</i>	Odbúvanie kosti	RR/--	2/0 b.
Celková hodnota rizika			nízke / vysoké riziko

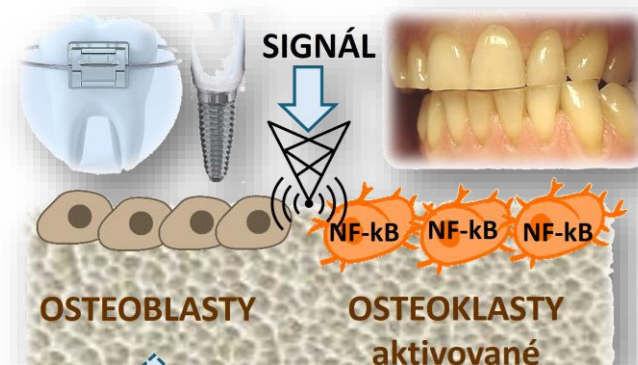
Význam DNA analýzy v dentálnej praxi

VENKATESH, 2025

MENEZES, 2025

BRODZIKOWSKA, 2022

- **IL-1** reaguje na **mechanickú záťaž** ako prvý a najhojnejší cytokín v parodonte uvoľňovaný **osteoklastami**
- **IL-1 β** je silný induktor syntézy **TNF- α + IL-6**
- **Rodina TNF zahŕňa TNF ligandy a TNF receptory**
- majú dôležitú úlohu v regulácii im. systému, zápalu, apoptózy, a kostného metabolizmu
- **TNF ligandy** – sú to proteíny, kt. regulujú biologické procesy
- **TNF- α** je kľúčový cytokín zápalu
- **RANKL (TNFSF11, receptor activator of NF-kB ligand)** reguluje diferenciáciu osteoklastov

IL-6 je RF pre ochorenie parodontu:

- aktivuje imunitné bunky
- podporuje **osteoklastogézu**
- **zvyšuje zápal a podporuje deštrukciu**
- slúži ako **BIOMARKER** orál. zápalu

IL-6 je RF pre ochorenia:

- **autoimunitné – cukrovka**
- **KVO – ateroskleróza, infarkt, onko-**
- chr. zápalové – M. Crohn
- Covid-19 (ťažký priebeh)

- **Gén HLA-DRB4** patrí do hlavného histokompatibilného komplexu
- **OVPLYVŇUJE ZÁPALOVÉ REAKCIE** aktiváciou zápalových dráh
- **HLA-DRB4** aktivuje **T-Ly**, tie produkujú prozápal. cytokíny **TNF- α a IL-1**,
- ktoré stimulujú **RANKL čím MENÍ RÝCHLOSŤ KOSTNEJ REMODELÁCIE.**

Gén	Efekt	VÝSLEDKY VYŠETRENIA		
		Detegovaný genotyp	Genotypový stav	Parciálne riziko
Prozápalové faktory				
<i>IL1A</i>	zvýšená aktivita	CT	HET MUT	RR (2 b.)
<i>IL1B</i>	zvýšená aktivita	CT	HET MUT	RR (2 b.)
<i>IL6</i>	zvýšená aktivita	GG	HOM MUT	RR (2 b.)
Protizápalové faktory				
<i>IL1RN</i>	štandardná aktivita	TT	HOM WT	R (1 b.)
<i>IL19</i>	štandardná aktivita	GG	HOM WT	R (1 b.)
<i>GLT6D1</i>	znižená aktivita	CG	HET MUT	R (1 b.)
Faktory odbúravanja kosti				
<i>TNF</i>	zvýšená aktivita	GA	HET MUT	RR (2 b.)
<i>HLA-DRB1*04</i>	modifikovaný receptor	prítomný	-	RR (2 b.)
Štrukturálne faktory				
<i>NIN</i>	znižená aktivita	AG	HET MUT	RR (2 b.)

Význam DNA analýzy v dentálnej praxi

VÝSLEDOK VYŠETRENIA					
Bakteriálny genotyp	Skratka	Bakteriálny komplex	Patogenita	Prítomnosť	Hodnota Ct
<i>Aggregatibacter actinomycetemcomitans</i>	Aa	fialový	3+	-	-
<i>Filifactor alocis</i>	Fa	červený	3	-	-
<i>Porphyromonas gingivalis</i>	Pg	červený	3	-	-
<i>Treponema denticola</i>	Td	červený	3	-	-
<i>Tannerella forsythia</i>	Tf	červený	3	-	-
<i>Prevotella intermedia</i>	Pi	oranžový	2/3	-	-
<i>Parvimonas micra</i>	Pm	oranžový	2/3	-	-
<i>Fusobacterium sp.</i>	Fsp	oranžový	2/3	++	18,41
<i>Campylobacter rectus</i>	Cr	oranžový združený	2	-	27,97
<i>Eubacterium nodatum</i>	En	oranžový združený	2	-	-
<i>Eikenella corrodens</i>	Ec	zelený	1	+	23,92
<i>Capnocytophaga gingivalis</i>	Cg	zelený	1	-	26,68
Celkové množstvo bakteriálnej DNA					16,43

VÝSLEDKY VYŠETRENIA DNA polymorfizmov					
Gén	Normálna funkcia proteínu	Efekt	Detegovaný genotyp	Genotypový stav	Parciálne riziko
<i>IL1A</i>	Zvýšený zápal	štandardná aktivita	CC	HOM WT	- (0 b.)
<i>IL1B</i>	Zvýšený zápal	štandardná aktivita	CC	HOM WT	- (0 b.)
<i>IL1RN</i>	Inhibícia zápalu	štandardná aktivita	TT	HOM WT	- (0 b.)
<i>TNF</i>	Odbúravanie kosti	štandardná aktivita	GG	HOM WT	- (0 b.)
<i>NIN</i>	Správna štruktúra a funkcia T-lymfocytov	štandardná aktivita	AA	HOM WT	- (0 b.)
<i>IL19</i>	Inhibícia zápalu	zvýšená aktivita	GT	HET MUT	P (-1 b.)
<i>GLT6D1</i>	Zvýšenie aktivity inhibičného faktora	štandardná aktivita	CC	HOM WT	- (0 b.)
<i>IL6</i>	Zvýšený zápal	znižená aktivita	CG	HET MUT	- (0 b.)
<i>HLA-DRB1*04</i>	Odbúravanie kosti	funkčný receptor	neprítomný	-	- (0 b.)
Celková hodnota rizika				-1 z 13 b./NÍZKE RIZIKO	

VÝSLEDOK VYŠETRENIA					
Bakteriálny genotyp	Skratka	Bakteriálny komplex	Patogenita	Prítomnosť	Hodnota Ct
<i>Aggregatibacter actinomycetemcomitans</i>	Aa	fialový	3+	+	20,40
<i>Filifactor alocis</i>	Fa	červený	3	++	16,40
<i>Porphyromonas gingivalis</i>	Pg	červený	3	+++	12,77
<i>Treponema denticola</i>	Td	červený	3	++	15,22
<i>Tannerella forsythia</i>	Tf	červený	3	+++	14,77
<i>Prevotella intermedia</i>	Pi	oranžový	2/3	++	15,07
<i>Parvimonas micra</i>	Pm	oranžový	2/3	++	19,79
<i>Fusobacterium sp.</i>	Fsp	oranžový	2/3	+++	14,08
<i>Campylobacter rectus</i>	Cr	oranžový združený	2	-	-
<i>Eubacterium nodatum</i>	En	oranžový združený	2	+	21,28
<i>Eikenella corrodens</i>	Ec	zelený	1	++	19,86
<i>Capnocytophaga gingivalis</i>	Cg	zelený	1	-	-
Celkové množstvo bakteriálnej DNA					10,97

VÝSLEDKY VYŠETRENIA					
Gén	Efekt	Detegovaný genotyp	Genotypový stav	Parciálne riziko	
Prozápalové faktory					
<i>IL1A</i>	zvýšená aktivita	CT	HET MUT	RR (2 b.)	
<i>IL1B</i>	zvýšená aktivita	CT	HET MUT	RR (2 b.)	
<i>IL6</i>	zvýšená aktivita	GG	HOM MUT	RR (2 b.)	
Protizápalové faktory					
<i>IL1RN</i>	štandardná aktivita	TT	HOM WT	R (1 b.)	
<i>IL19</i>	štandardná aktivita	GG	HOM WT	R (1 b.)	
<i>GLT6D1</i>	znižená aktivita	CG	HET MUT	R (1 b.)	
Faktory odbúravania kosti					
<i>TNF</i>	zvýšená aktivita	GA	HET MUT	RR (2 b.)	
<i>HLA-DRB1*04</i>	modifikovaný receptor	prítomný	-	RR (2 b.)	
Štruktúrne faktory					
<i>NIN</i>	znižená aktivita	AG	HET MUT	RR (2 b.)	

Zmeny kostného obratu

- **Nežiaducim patologickým následkom nadmerného tlaku pri OT a orto-liečbe**
- **je indukovaná zápalová resorpcia koreňov (OIIRR) = externá apikálna koreňová resorpcia (EARR)**
- **je definovaná ako proces straty dentínu a/alebo cementu, čo vedie k skráteniu koreňa zuba**

